

Алисия Хименес Бартлет - „Никой не иска да знае“

Беше ужасно. Приближавах се полекичка към отворения ковчег, но не виждах кой е вътре. Ковчегът беше внушителен, от лъскаво и скъпо дърво. Наоколо му бяха наслагани огромни свещи, а няколко венци от цветя лежах в краката на покойника. Колкото повече се доближавах, по-твърда ставаше крачката ми и по-малко скована от страх се чувствах. Щом стигнах до параклиса, погледнах вътре и открих стар мъж в безупречен черен костюм, трикоълорна лента около тялото и предницата на самото, покрита с отличия. Никога не го бях виждала преди, не знаех кой е, макар несъмнено да беше важна личност. Тогава непоколебимо бръкнах в джоба си и извадих голям нож. Светкавично, с ръка, водена от омразата, която бликаше от мен като буен поток, го замушках в гърдите. Ударите бяха силни, решителни, смъртоносни, ако беше жив, но от трупа изкачаха само дървени стърготини и стари хартии. Това ме вбесяваше, довеждайки ме до екстаз в ударите и мушканията, които сипех, сякаш не приемах, че онова беше само смърт върху още смърт.

Събудих се цялата в пот, разстроена и трепереща. Никога не съм имала кошмари, тъй че когато мисълта ми се проясни, се запитах що за кошмар бе този, който ме изтормози. Беше ли сън, който можеше да се тълкува по фройдистки, с фигурата на бащата включително? Твърде невероятно. Беше ли реминисценция за франкистките времена, в която изливах разочарованието си от това, че диктаторът бе умрял в леглото си от старост? Много засукано. Заряхах тълкувателните хипотези и отидох да си направя кафе, без да съм стигнала до някакъв извод. Трябваше да минат няколко месеца, за да си дам сметка, че противно на всякаква логика, онова може би бе пророчески сън, свързан с работата ми.

Но да започнем с фактите и да оставим сънищата на заден план. Една от задачите на Националната полиция на Каталуня е да рови в миналото. Изглежда абсурдно, нещо като гениален парадокс. Всички си мислим, че полицейската работа трябва да е бърза, експедитивна, пролята кръв, която колкото по-бързо се изтрие, толкова по-добре.

Убедени сме, че един полицай от отдел „Убийства“ е въоръжен тип, трениран начаса да се захване с някой пресен, още неизстиял труп. Но не е така, оказва се, че тези теоретици специалисти на настоящето са обърнати с лице към миналото, за да търсят убийци, които са се изпарили във въздуха. Любопитно, миналото не е само поле за работа на историци и поети, то е и наше. Злото има своята археология.

На това занимание му се вика „да подновиш случая“, израз, който навежда на мисли за втори шанс, за нови бляскави находки, за ново начало с пориви свежа енергия. Но почти винаги не е така. Подновеният случай е ужасно труден за разследване, защото, както е до болка известно, времето заличава всичко. Понякога се подновяват случаи, защото някой заподозрян е отгървал затвора, поради това че не е имало ДНК улики по времето на злосторството му. Друг път, защото виновният е избягал от страната и повече не е бил открит. Един ден някой казва, че го е видял някъде си. Така или иначе, парите, които едно разследване струва на държавната хазна, са причината случаите да не се подновяват с лека ръка.

Нашият случай, този, който ни възложиха да подновим двамата с Гарсон, бе активиран по искане на вдовицата на убития мъж. Жената се свързала със съдията Хуан Муро, ветеран със слава, че си гони нещата до дупка, и го убедила да преразгледа случай, датиращ от 2008 – пет години назад в миналото. Съпругът ѝ, на име Адолфо Сигуан, текстилен предприемач от 70-те, е бил ликвидиран при непристойни креватни обстоятелства. Трупът му бил намерен в дома му, където отишъл в компанията на долнопробна млада проститутка. Вината паднала върху сводника ѝ, но и той от своя страна бил намерен мъртъв в Марбеля три дни по-късно. Макар да се тръгнало по на

първ поглед сигурни следи, разследването не било изведено докрай – предполагаемият престъпник така и не успял да разкаже какво се е случило. Проститутката прекарала известно време в кафеза за съучастничество, което дори не могло да се докаже, и после всичко избледняло с течение на месеците и годините. До сегашния момент, в който помощник-инспекторът и аз наследихме един отлежал мъртвец, запазил мълчание и по всяка вероятност примирен със съдбата си.

Загубеният ми партньор изглеждаше доволен – твърдеше, че никога преди не се бил занимавал със стар случай и че на неговата възраст придобиването на нов трудов опит му се струвало много стимулиращо.

– Нещо повече, госпожо инспектор – отбеляза, – трудов или личен, на всеки нов опит на моите години трябва да се гледа като на нещо необичайно, като на божи дар. Трябва да ви кажа, че оня ден опитах за първи път маслинен паста и аха, да ревна от вълнение... Това с подновения случай си е живо предизвикателство и именно така трябва да гледаме на цялата му сложнотия.

На мен нещата не ми изглеждаха толкова кристални. По-млада съм от него, но въпреки това трудностите бяха престанали да ми се струват предизвикателство, за да станат това, което всъщност бяха – един проблем повече. Не съм жена на предизвикателствата и дръзките дела, умът ми не избуява пред мъчнотиите, нито ставам по-курназ пред препятствията. Не ги разбирам ония, дето си набелязват все по-високи цели. За мен са марсианци алпинистите, които катерят върховете, докато се вледенят, и атлетите, които стигат до финалната линия и рухват без дъх. Аз не влагам толкова страст, по-близо съм до научното, ако тази е думата, която бих могла да употребя, за да бъде разбрана. Учените действат, водени от силното желание за знание, а не от това своеобразно твърдоглавие, следващо възходяща линия. Нима мадам Кюри е открила радия чрез възклицанието: „Това аз ще го проуча, та каквото ще да става!“? Не, разбира се, за мене, а предполагам, и за мадам Кюри нещата се правят от желание да се стигне някъде, от необходимостта да се освети онова, което обитава мрака. Но веднъж стигнал до пристанището, защо човек трябва да продължава да се състезава сам със себе си и да излиза отново в морето в търсене на по-далечни земи? Не, трябва да умееш да приемаш собствената си ограниченост, да живееш с нея, да я имаш предвид, когато се предприема нещо ново. Може би аз твърде добре съзнавам докъде ми се простират възможностите, знам специфичното тегло, което тези ограничения имат в живота ми, или може би просто съм по-консервативна, отколкото съм склонна да допусна. Както и да е, истината е, че относно историята с възобновения случай не си правех ни най-малки илюзии.

Комисар Коронас също не скачаше от радост. Нашият участък бе този, който навремето се бе нагърбил със случая Сигуан, и сега отново да се разбълниква водата, за да изплува нещо, което бе завършило с провал, му се струваше своего рода епитимия, която не смяташе, че заслужава.

– Хубавичко ни го хакнаха! – избълва. – При всичките усилия, които без нужда хвърлихме по онова нещастно дело, сега да почваме пак на нова сметка. Като как си я представя шибаният съдия – че пет години по-късно сияйната истина ще излезе наяве и ще освети свещената империя на закона ли? Може да е ветеран, но се държи като самонадеян пикльо. На всеки е ясно, че без новопоявила се убедителна следа да разследваш, след като е минало толкова време, е пълна простотия.

Но нямаше начин, трябваше да стисне зъби и да кандиса – съдията Муро бе непреклонен в решението си и трупът на Сигуан, образно казано, отново се бе изправил на крака. След като си изясних колко ниско е мнението на шефа ми за възобновяването на онова дело, се осмелих да попитам:

– При това положение да даваме ли всичко от себе си, господин комисар, или просто да го даваме спокойно?

От тези ми думи лицето му претърпя странна метаморфоза, заприличвайки *ipso facto*, на морда на налитащо свирепо псе.

– Какво, какво казахте, инспектор? Не разбрах въпроса ви. Някой път в този участък и под моите заповеди просто да сте „го давали спокойно“? Защото, ако се е случвало, можете да сте съвсем сигурна, че не е ставало с мое знание.

– Само така е думата.

– По-добре опитайте с други стилови регистри. Тук винаги се разследва докрай, до дъно, до дупка, до скъсване, с главата в торбата. Искам да вложите всички сили и цялото си умение, за да разберете кой, по дяволите, е убил предполагаемия убиец на Адолфо Сигуан. Сега, повече от всякога, честта на този участък е заложена на карта. На малцина им се дава втори шанс да поправят грешките на миналото.

– Тъй вярно, господине, ще бъде изпълнено, господине! – отвърнах почти по военному.

– И не ми отговаряйте като някаква нахъсана сержантка от морската пехота! Имам чувството, че се бъзикате с мене. Понякога сте способна да ми вдигнете кръвното, Петра Деликадо.

Може малко да му се бях разходила по нервите, но Коронас вече беше вдигнал кръвното, когато заговори с мене. Всъщност го разбихах и дори малко ми дожаля за него: принудата да задела двама души за работа, която не отхвърля всекидневните задачи, не му беше по вкуса, както никак не му се услаждаше и да се занимава с грешки, които вероятно са допуснати преди време. Него го е имало при първото разследване на престъплението, нас с Гарсон – не. Но това не ми беше работа, комисарят да си се оправя с батаците.

Ако анализирах настоящата ситуация от позицията на оптимистична дистанцираност, забелязвах, че в заемането с един подновен случай има момент на безспорна чистота както в теоретичен план, така и от гледна точка на полицейската практика. Нищо общо с припряното овъртолане в събитията, наложено от едно току-що станало престъпление. Никакви свидетели, категорично повлияни от страха или страстта. Никакъв натиск от страна на пресата... Беше почти нещо като майсторски клас в Академията, истинска възможност да използваш дедуктивното размишление на хладен ум. Разбира се, както при всички важни въпроси, проблемът е в подхода, казано другояче: откъде да го подхванеш? Когато изложих това методологично съмнение пред Гарсон, той в продължение на пет минути почесва зле обръснатата си брадичка, което винаги беше прекрасен знак. Накрая каза:

– Аз, госпожо инспектор, мисля, че трябва да се посъветваме с някой колега, който се е занимавал с възобновени случаи, само за да разберем от коя страна да разрежем пъпеша, е, и ако професионалната ви гордост го позволи, естествено.

– Моята професионална гордост, общо взето, я прежалих в първия ден, в който ми се наложи да помоля за помощ при смяна на гума на колата.

– Не сте могли да го направите сама? Не е за вярване! Вие това – една толкова самодостатъчна жена...

– Спрете колата, Фермин! Казах, че съм си прежала гордостта, не лошотията.

– Излишно пояснение.

– Може ли все пак да се съсредоточим върху същественото? Идеята ви да се допитаме до колега, ми се струва много добра. Сещате ли се за някого, който ни е подръка?

– Бониля. Инспектор Бониля разследва преди година убийство, станало три години преди това. Една изнасилена и после убита девойка. Случаят бе приключен поради липса на улики. Близките на момичето не спряха да подозират бившия ѝ приятел.

Надуха главата на съдията и той се съгласи да поднови досъдебното разследване. Накрая пипнаха оня и наистина виновният се оказа бившият приятел.

– Помните ли как е станало?

– Хубостникът си бил хванал нова приятелка и Бониля тръгна оттам. След дълги разговори с нея тя накрая му разказала, че момъкът на моменти вършел странни неща, проявявал голяма грубост. Задържали го и след като хубавичко го насвили няколко дена, накрая си признал.

– Не знам дали ние ще имаме кого да насвием, но все отнякъде ще се започне. Засега ще подпукаме Бониля, пък после – божа работа.

Даниел Бониля беше доста по-млад от мене. Принадлежеше към тази нова група много подготвени, много кадърни полицаи, които бяха влезли в Корпуса изключително по призвание. Никога не бях разговаряла с него, но ми харесваше видът му на член на някаква НПО от алтернативен тип. В нашия участък имаше репутация на човек, чиято единствена грижа е не да прави кариера, а да работи добре. Прие ни с радост и съветите, които ни даде, и сега ми се струват изключително уместни и прозорливи.

– Нямам намерение да ви чета лекции, защото не ми е работа – каза като начало. – Единственото, което мога да ви уверя, е, че за да се работи по един възобновен случай, трябва да се смени начинът на мислене. Никакво бързане да не би да избяга убиецът, напротив – бавно, много бавно, защото убиецът вече е избягал. Трябва да се чете много в началото: всичките материали на съдия-следователя плюс полицейските доклади оттогава. Гледане, преглеждане отново и отново, анализиране... превръщане на подозренията в конкретни въпроси, допълване и поставяне под въпрос на изводите, които изглеждат направени при бързане.

– Кой е водил случая първия път? – попитах.

– Хуан Алварес – незабавно отговори Гарсон. – После помолил да бъде преместен в Касерес, защото жена му е оттам – завърши той, смайвайки ме с отличното познаване на човешките ресурси в онова дело.

– Предполагам, че бягството от мястото на провала също е изиграло своята роля. Знаете как е. Не е наложително да говорите с него. Важното е написано. Свикнете, виж това – да, архивите да са ви подръка, за да можете да правите справки всеки момент. И макар да не бързате, мислете, сякаш престъплението току-що е станало, това ви освобождава от усещането, че само листите бумажки. Както виждате, ръся ви баналности, нищо, което наистина да ви е в помощ, и все пак можете да разчитате на мене за всичко.

Хубаво, това беше някакво начало, старт на бягане, при което той всъщност ни съветваше да ходим.

– У вас или у нас? – попитах помощник-инспектора.

– Опит за свалка тъкмо сега ли?

– Предполагам, че не възнамерявате всеки от нас сам да чете тези купища листове. По-добре ще е да го направим заедно и да записваме възникващите предложения. Ще отнеме време, но се съмнявам, че това допълнително време ще можем да го заделим от часовете в офиса.

– Добре започваме. Един ден у вас и друг у нас. Какво ще кажете?

– Чудесно. И никакви бирички и какъвто и да е друг алкохол.

– Папки на сухо.

– Както и трябва да бъде.

У дома не беше трудно да се намерят моменти на спокойствие. Спомних си, че тая седмица децата на Маркос нямаше да ни гостуват, така че тишината и вглъбението ни бяха гарантирани. Маркос също не беше проблем, просто щях да го помоля, вместо да чете в хола, да се оттегли в кабинета, за да не ни безпокоят. Когато дойде време,

приготвих лека закуска, малка, но неизбежно необходима, ставайки дума за Гарсон – сандвичи със зеленчуци и безалкохолна бира.

Точно в девет колегата ми цъфна на вратата. Носеше само документацията на полицията, защото тази на съдията беше при мене. Маркос искаше да го поздрави, тъй че изчаках да се появи и двамата да си поднесат почитанията. Когато приключиха със социалната церемония, минахме в хола, където вече бях разчистила масата и бях сложила лаптоп и принтирани книжа. Помощник-инспекторът гордо носеше нов компютър, подарък от съпругата му за рождения ден, с който се бе научил да борави с лекота. Настанихме се и се разбрахме за начина на работа.

– Купих по една тетрадка за всеки. Когато нещо, което четете, ви привлече вниманието, го записвате. Накрая ще съпоставим нещата и ще коментираме. Съгласен ли сте?

– А ако искам да коментирам нещо в момента на четенето, госпожо инспектор?

– Добре ще е да няма прекъсвания, но ако сметнете, че нещо се нуждае от незабавна размяна на мнения... обаче без всякакви вицове и фриволности.

Потъгнахме в четене, всеки своите документи. Докато се оправях със съображенията на съдията, палех от време на време по цигара. Гарсон се размърдваше неспокойно на стола си всеки път, щом подушеше парфюмирания пушек на слабия ми английски тютюн. По настояване на жена му, която бе загрижена за неговото здраве, наскоро бе спрял да пуши. Опитах се да забравя дали шава, или не. По-нататък текстът хвърляше светлина върху онова старо убийство, което ни се бе паднало да разнищим.